

הנחיות למשתמש

מילון זה מטרתו לשמש כלי עזר יעיל ושימושי למעיין בו. בעריכתו של מילון זה הונהגו חידושים רבים, שטרם היו כמותם במילונים דו-לשוניים. על כן ישכיל המשתמש לקרוא מבוא קצר זה כדי להפיק מן המילון את המרב.

□ **סדר הערכים** הערכים במילון מסודרים בסדר א"ב מוקפד, הן בעברית והן ברוסית. סדר הערכים בעברית הוא לפי צורת הכתיב המלא, ולצדה כתובה צורת הכתיב החסר בניקוד מלא. הפעלים מובאים בצורת המקור - ולכן יופיעו בעברית באות "ל". (ראה בהמשך)

□ **כתיב וניקוד** הערכים במילון מובאים בניקוד מלא. אם הכתיב המלא של הערך שונה מכתבו החסר, מובא תחילה הערך בכתב מלא לא מנוקד ואחריו הכתיב החסר המנוקד:

דוגמה, דְּגָמָה [נ] נִיסִיוֹן, נְסִיוֹן [ז]
ערכים או ערכי משנה בני יותר ממילה אחת מובאים רק בכתב מלא ובניקוד מלא:
מִיזוּג אָוִיר [ז]
כמובן, כל אחת מן המילים מובאת במקומה בשני הכתיבים:
אוֹוִיר, אָוִיר [ז] מִיזוּג, מְזוּג [ז]

מילים שכתבן עשוי להוות "מכשול" למשתמש, אם בשל כתיב מלא (הוספת ו' או י') ואם בשל צורת כתיב שגויה אך רווחת, בא אחריהן הסימן ^כ ואחריו הערך ככתבו במילון, להפניית המשתמש למקום הערך:

דוגמא ^כ דוגמא
דִּיקָא ^כ דווקא
הֶאֱחִזוּת ^כ היאחזות

□ **צורת הנקבה** כשניתן לגזור מן הערך בזכר צורת נקבה, מובאת צורת הנקבה בסוגריים מרובעים [...] אחרי צורת הזכר. אם צורת הנקבה נגזרת מצורת הזכר כמות שהיא בתוספת סיומת ת' בלבד, מובאת בסוגריים המרובעים רק הסיומת אחרי הסימן ~ :
בֵּין-לְאִמִּי [ת~] (צורת הנקבה תהיה: בֵּין-לְאִמִּית)
צִצְקִי [ת~] (צורת הנקבה תהיה: צִצְקִית)

אם צורת הנקבה נגזרת מצורת הזכר כמות שהיא בתוספת סיומת של תנועה ואחריה ה' או ת', מובאת צורת הנקבה כך:

דוגמן, דְגָמֹן [~ית] (צורת הנקבה תהיה: דוגמנית, דְגָמְנִית)
טוב [~ה] (צורת הנקבה תהיה: טובָה)

אם בגזירת צורת הנקבה חל שינוי כלשהו בהשוואה לצורת הזכר (בהגייה או בניקוד), מובאת צורת הנקבה במלואה בכתב מלא ובניקוד מלא:

צָעִיר [צְעִירָה] מאוחר, מְאַחַר [מְאַחֶרֶת]
חוּטף [חוּטְפֶת] צוּעֵנִי [צוּעֶנְיָה]
אָדָם, אָדָם [אָדָמָה] דֹּב, דֹּב [דֹּבָה]

עיקרון זה מיושם גם בצד הרוסי של המילון. הסיומות האופייניות לצורת הנקבה מובאות בסוגריים מרובעות ומצטרפות לרוב לערך הקיים:

(צורת הנקבה תהיה: бухгалтерша) бухгалтер [~ша]

ובמקרים אחרים סיומת הנקבה בסוגריים המרובעים מחליפה את סיומת הזכר המסומנת בקו תחתי:

(צורת הנקבה תהיה: улыбчивая) улыбчивый [~ая]

□ **ציון המין הדקדוקי** ציון המין הדקדוקי של שמות העצם מובא לאחר הערך: [ז] לשם עצם זכר; [נ] לשם עצם נקבה; [ז"ר] לשם עצם ממין זכר רבים; [נ"ר] לשם עצם ממין נקבה רבות.

סֶפֶר [ז] דְּמִי-קְדִימָה [ז"ר]
בְּרָכָה [נ] נְקוּדָתִים, נְקֻדָּתִים [נ"ר]

חשוב לציין שציון המין הדקדוקי בא בסוף הערך ומתייחס לערך הכולל:

בֵּית-כְּנֶסֶת [ז] צְפִיית שֵׂא [נ]

אחרי מספר ממין זכר בא הסימן [+ז], לאמור שלמספר זה מצטרף שם עצם יחיד זכר; אחרי מספר ממין נקבה בא הסימן [+נ], ואחרי מספרים הגדולים מעשר באים הסימנים [+ז"ר] או [+נ"ר] בהתאמה.

אָחָד [+ז] אָחָד-עָשָׂר [+ז"ר]
אֶחָת [+נ] אֶחָת-עָשָׂר [+נ"ר]

כך גם בחלק הרוסי: [М] משמש לציון שם עצם ממין זכר; [ср] משמש לציון שם עצם ממין נקבה; [Ж] משמש לציון שם עצם ממין סתמי; [М Ж.] משמש לציון זכר רבים; [ср Ж.] משמש לציון נקבה רבות ו-[Ж Ж.] משמש לציון הריבוי של שם עצם ממין סתמי.

□ **ערכי משנה** צירוף מילים המכיל את הערך הראשי ואשר חורג מסדר הא"ב יופיע תחת הערך הראשי כשלפניו הסימן מקף (-):

דָּבָר [ז]

✎ - אין דָּבָר

✎ - דָּבָר-מָה

✎ - על לא דָּבָר

□ **התרגום** פירושים אחדים לערך אחד ברוסית מעמידים את המשתמש על פרשת דרכים ומקשים עליו בבחירת הערך המקביל הרצוי לו בעברית. אי לכך, ובניגוד למילונים אחרים המציעים פירושים אחדים ואוסף של מילים נרדפות, מילון זה קבע לעצמו להקל על המשתמש וברוב המקרים הוצע פירוש אחד ממצה וקולע למילה. אם יש יותר מפירוש אחד, הפירוש השגור והרווח ביותר מובא ראשון ואחריו באים הפירושים הרווחים פחות. כך למשל אם מילה לועזית רוחת יותר מהמילה העברית התקנית, באה הלועזית לפני העברית ולהפך.

□ **ציון הקשרים** למילים רבות בעברית צורת כתיב וצורת הגייה זהה - אך משמעות או שימוש שונים בתכלית (הומונים). על כן דאגנו לתת הסבר (לרוב מילה נרדפת) או הקשר קצר וקולע הרומז למשתמש על בחירת התרגום הרצוי. הסברים או הקשרים אלו באים לאחר הערך הראשי או כשסימן החץ ⇨ לפניהם כדי שלא לחזור על כתיבת הערך הראשי.

✎ **מאושר, מאשר** [מאושרת] (שמח)

⇨ (שקיבל אישור)

לרוב יצוינו סימני ①, ②, ③ וכו' במטרה להדגיש את השימושים והפירושים השונים של הערך, או במקרים בהם הפירושים השונים "מתרחקים" מהערך הראשי בשל ערכי משנה, מעבר עמוד וכד':

пакет [м]

свёрток [м]

посылка [ж]

пакетная сделка [ж]

① **חִבְלָה** [נ] פָּקֵט

② ⇨ סְבִירָטוּק (צורר)

③ ⇨ פּוֹסְלָקָה (דואר)

- **עֶסְקֶת חִבְלָה** [נ] פָּקֵטִינִיָּה סְדָלָקָה

ערכי המשנה המתייחסים להקשרים השונים יופיעו בצמוד להקשר הרלוונטי שאליו הם מתייחסים:

✎ **קָרוֹן** [נ] (של אנרגיה)

- **קָרוֹן אור** [נ]

⇨ (של בעלי-חיים)

⇨ (מוסד כספי)

- **קָרוֹן פְּנִסְיָה** [נ]

⇨ (פינה)

- **בְּעִיטַת קָרוֹן** [נ] (בכדורגל)

לאמור: בדוגמה שלעיל, ההקשרים השונים שבסוגריים ("של בעלי-חיים", "מוסד כספי", "פינה") והסימן ← מתייחסים לערך הראשי "קָרָן" [נ].
עקרונות אלו מיושמים כמובן גם בצדו הרוסי-עברי של המילון.

□ **הטעמה** כלי עזר חשוב ביותר להגייה נכונה וברורה ברוסית: בכל מילות התעתיק במילון זה מסומנת ההברה המוטעמת (המודגשת בהגייה) במילה.
סימן הטעם הוא כובע מעל ההברה המוטעמת: ^.

ידיות [נ] דְרוֹז'יָה [ж] дрозда

מובן שלסימון ההברה המוטעמת חשיבות רבה בהדרכת המשתמש בהגייה נכונה, בייחוד כאשר שינוי מקום הטעם משנה את פירוש המילה:
כּוֹפֶר [כּוֹפֶרֶת] (לא דתי)
כּוֹפֶר, כּוֹפֶר [ז] (תשלום).

□ **פעלים** הפועל מובא במילון זה בצורת המקור שלו, ועל כן יופיעו כל הפעלים תחת האות ל':

לפעול, לפעל

לנסות

מצאנו שצורה זו נוחה ויעילה למשתמש, בעיקר משום שהדבר אינו דורש ממנו מיומנות במציאת השורש, או בהטיה לצורת עבר-יחיד-נסתר.

□ **סלנג** הסלנג הוא חלק טבעי של השפה, ולכן מן הראוי שיהיה חלק ממילון שימושי. שילובן של מילות הסלנג במילון יסייע למשתמש להשתלב בשיחה היומיומית, וסימון של מילים אלו כמילות סלנג עשוי למנוע מהמשתמש מצבים מביכים, כשידע שבמקומות מסוימים עליו להימנע ממילים אלה.
מילות סלנג מסומנות ב-☺. לרוב, יובא פירוש קצר למילות הסלנג:

דוֹגְרִי (☺ = באופן גלוי)

פֶּקְשׁוּשׁ [ז] (☺ = החטאה, החמצה)

יש לציין כי עד כמה שניתן הדבר השתדלנו לשמור על רמת משלב דומה בתרגום, לאמור: מילות סלנג בשפה אחת תורגמו למילת סלנג "מקבילות".

□ **כתיב או הגייה לא תקינים** מילים רבות בעברית נהגות או נכתבות שלא לפי התקן שקבעה האקדמיה ללשון העברית. מכיוון שמילון זה מטרתו להיות כלי שרת לעברית המדוברת והיומיומית, מצאנו לנכון לציין לצד המילה התקנית גם את המילה הלא תקנית (אם בהגייה ואם בכתיב).
מילה שכזו באה בין צומדיים {...}:

בכתיב: אָפְנָה [נ] אוֹפְנָה

בהגייה: חֶרֶק [ז] חֶרֶק

תִּכְנָה [נ] תוֹכְנָה לִדְפּוֹק, לִדְפֶּק [ז] חֶרֶק (לִדְפּוֹק)

□ **לועזית במילון עברי** מילים לועזיות רבות משמשות בעברית - לחלקן יש מקבילה עברית תקנית ולחלקן אין. בהיות מילון זה מילון שימושי הוא מכיל את המילים הלועזיות הרווחות בעברית כמות שהן, וטוב יעשה המשתמש אם ידבר בשפה מובנת ומקובלת. עם זאת, אם למילה הלועזית יש חלופה בעברית, רשמנו אותה ליד המילה הלועזית אחרי הסימן ע"פ:

☞ **אוטוריטה** [נ] (ע"פ סמכות)

□ **תעתיק האותיות** מאפיין ייחודי ושימושי של מילון זה הוא התעתיק. כדי להקל על המשתמש שהעברית זרה לו בהגיית המילה, מובא הפירוש העברי גם באותיות לטיניות, וכדי להקל על המשתמש ששפתו עברית בהגיית המילה הרוסית, מובא הפירוש הרוסי גם באותיות עבריות. שיטה ייחודית זו מונעת שגיאות בהגיית המילה. חשוב לזכור שהתעתיק, טוב ככל שיהיה, לעולם לא יוכל לשקף במדויק את כל צלילי השפה הזרה. עם זאת, התעתיק הוא כלי עזר חשוב שבלעדיו יתקשה מאוד לומד חדש בהגייתן של מילים רבות בשפה הנלמדת. משיקולי מקום, לא נכתבו תעתיקים מלאים לעתים לצורת הנקבה.

כללי התעתיק בחלק העברי-רוסי

מילות התעתיק נוקדו על-פי השמיעה ועל-פי ההגייה, ללא כל זיקה לחוקי הניקוד בעברית. בחרנו לתעתק את התנועות a-e-i-o-u בסימני הניקוד הבאים:
פתח (א); סגול (א); שווא (א); חיריק (א); חולם מלא (ו); שויוק (ו)

הגיית האותיות והתנועות ברוסית:

אופן ההיגוי..... האות

A a	א
Б б	בו
В в	ב
Г г	ג
Д д	ד
Е е	אֵי
Ё ё	יוֹ
Ж ж	ז'
З з	ז
И и	י
Й й	יי
К к	ק
Л л	ל
М м	מ
Н н	נ
О о	ו
П п	פ
Р р	ר
С с	ס, ש
Т т	ט, ת
У у	ו
Ф ф	פ
Х х	ח, כ
Ц ц	צ
Ч ч	צ'
Ш ш	ש
Щ щ	שצ'
Ъ ъ	לא מבוטא, מסמן מעבר קשוח מהברה לתנועה
Ы ы	(אין הקבלה בעברית)
Ь ь	לא מבוטא, מסמן מעבר רך מהברה לתנועה
Э э	אֵ
Ю ю	יוֹ
Я я	אֵי

קיצור מקרא הסימנים

ביאור, הקשר, הסבר	(...)
ציון המין הדקדוקי או צורת הנקבה	[...]
ציון למילה רווחת בשפה אף שכתובתה או הגייתה אינם תקינים	{...}
ראה בצורת כתיב שונה	ראה
חלופה עברית תקינה למילה לועזית	עב
חזרה על כתיב צורת הזכר	~
הסבר או הקשר שונה המתייחס לערך הראשי	↔
מילת סלנג	😊
ציון מקום הטעם במילה	□